

การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Quality learning process management to create a connection between early childhood education and grade 1

ภาวิณี พุ่งไธสง¹

Pawinee Thungthaisong

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2

Chachoengsao Primary Educational Service Area Office 2

(Received 11/04/2022, Revised 29/04/2022, Accepted 01/05/2022)

บทคัดย่อ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้มีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสนับสนุนได้แก่ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและการบริหารจัดการศึกษา (Leadership and Management) ครูและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ (Teacher and Teaching) และพ่อแม่ผู้ปกครอง (Parent) อบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานในการศึกษาต่อระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต้องร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือและไว้วางใจในการเชื่อมการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสองระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : กระบวนการเรียนรู้, การบริหารจัดการ, การศึกษาปฐมวัย, ครู, การจัดการเรียนการสอน, ภาวะผู้นำ

Abstract

The learning management process for seamless integrating between early childhood and 1st grade is extremely important because transition from kindergarten to primary school effect the children's learning ability. The suitable transition can help children for learning smoothly. The success for transition depends on three elements which are 1) leadership and educational administration and management, 2) teachers and the process of teaching quality and 3) Parent. All relevant person in charged must cooperate, support, and trust in connecting the learning of students from both levels.

Keywords : Learning Process, Management, Early childhood, Teacher, Teaching, Leadership

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองสองห้อง (ราษฎร์คุษภักศึกษา), E-mail : primthungthaisong@gmail.com

1. บทนำ

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กทุกคนมีพัฒนาการที่ดีเหมาะสมกับวัย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล สร้างให้เด็กมีคุณลักษณะมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรีย์และวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ ตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2562 ยึดหลักการสำคัญ คือ การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม (Holistic Development) ให้เด็กมีพัฒนา 4 ด้าน (พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562, 2562, น. 12-15) การศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนมีมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนได้แก่ รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพ ในความงามรอบตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, น. 9) เป้าหมายของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เห็นได้ว่ามีบางส่วนที่เชื่อมโยงกันและบางส่วน ที่ขาดการเชื่อมโยง การจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพต้องสามารถสร้างความเชื่อมโยงหรือรอยเชื่อมระหว่าง การจัดการศึกษาสองระดับได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนกัน

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยต้องสร้างพื้นฐานที่มั่นคงของเด็กเพื่อส่งต่อเด็กที่มีความพร้อมศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมี การเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดความสมดุล โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายตั้งแต่ “ปีการศึกษา 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” และนักเรียนเมื่อจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้และมีมาตรการการประเมินผลที่เป็นรูปธรรม (สำนักทดสอบทาง การศึกษา, 2562, น. คำนำ) โดยจัดให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการสอบประเมินการอ่านและการเขียน (Reading Test: RT) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียน ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุง วิธีการจัดการเรียนการสอนโดยวางแผนการแก้ปัญหาตั้งแต่การบริหารหลักสูตรในระดับปฐมวัยและระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 วางแผนงานการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เร่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านการอ่าน เช่น การสอนแบบแจกลูกสะกดคำ ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2552, น. 20) โดยใช้แนวการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการสมอง (BBL) อีริก (Jensen, 2008) เป็นต้น กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ ดังนั้นองค์ความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจในการสร้างรอยเชื่อมหลักสูตรทั้งสองระดับจึงมีความสำคัญและความ จำเป็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจเพื่อสามารถนำไปใช้จัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพเกิดความเชื่อมโยงที่บูรณาการแบบเชื่อมต่ออย่างราบรื่นในสถานศึกษาได้ต่อไป การประสานรอยเชื่อมต่อ ระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นกิจกรรมขับเคลื่อนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นสิ่งที่ส่งผลต่อการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัย ทำให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น แต่ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ไม่ยากนักที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น การปรับตัวของเด็กในช่วงรอย เชื่อมต่อจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การขับเคลื่อนดังกล่าวจึงจะประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะครูต้องเป็นผู้ที่มี ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่

ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีการเตรียมความพร้อมที่จะเลื่อนขั้นไปสู่ระดับประถมศึกษาอย่างมีมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีรูปแบบตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อสร้างรอยเชื่อมหลักสูตรดังนี้

การวิเคราะห์การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาในระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องสามารถร่วมกันทำงานได้ ทั้งนี้ครูผู้สอนทั้งสองระดับต้องมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ครอบคลุมทุกเนื้อหาที่ต้องเตรียมความพร้อม เนื่องจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นระดับที่มีการประเมินความสามารถในการอ่าน (Reading Test : RT) ทั้งนี้กระบวนการวิเคราะห์หลักสูตรจะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตรทั้งสองระดับ ทุกเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทุกประเด็นแล้วสรุปประเด็นร่วมที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมตั้งแต่ระดับปฐมวัยหรือประเด็นแยกที่จะต้องเป็นภาระงานของแต่ละระดับชั้น ในส่วนประเด็นร่วมกันนั้นจะต้องร่วมกันกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระร่วมกันว่าจะทำการสอนระดับใดในขอบเขตเนื้อหาใด โดยมีตัวอย่างดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในเรื่องของการอ่านและการเขียน

เนื้อหาระดับปฐมวัย	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาปีที่ 1
1. การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ	1. อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง และข้อความสั้นๆ
2. การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดยมีผู้ชี้แนะ	2. บอกความหมายของคำ และข้อความที่อ่าน
3. การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง	3. ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. การสังเกตทิศทางของการอ่านตัวอักษร คำและข้อความ	4. เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน
5. การอ่านและชี้ข้อความโดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง	5. คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน
6. การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย	6. อ่านหนังสือตามความสนใจอย่างสม่ำเสมอ และนำเสนอเรื่องที่อ่าน
7. การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำ ผ่านการอ่านหรือการเขียนของผู้ใหญ่	7. บอกความหมายของเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์สำคัญที่พบบ่อยในชีวิตประจำวัน
8. การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลง คำคล้องจอง	8. มีมารยาทในการอ่าน
9. การเล่นเกมทางภาษา	9. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด
10. การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง	10. เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ
11. การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ	11. มีมารยาทในการเขียน
12. การเขียนคำที่มีความหมายกับเด็ก/คำคุ้นเคย การคิดสะกดคำและเขียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ	12. บอกและเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และเลขไทย
	13. เขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ
	14. เรียบเรียงคำเป็นประโยคง่าย ๆ ต่อคำคล้องจองง่าย ๆ

จากการวิเคราะห์หลักสูตรทั้งระดับปฐมวัยและระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะเห็นได้ชัดว่ารอยเชื่อมหรือความต่อเนื่องของหลักสูตรบางตอนขาดหายไป โดยหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตัวชี้วัดนักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ เขียนคำคล้องจองได้ แต่ในระดับปฐมวัยไม่ได้มีการปูพื้นฐานเรื่องดังกล่าวมาเลย นักเรียนยังไม่พร้อมที่จะเรียนแบบเร่งรัดตามนโยบายการอ่านออกเขียนได้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2562, น. คำนำ) แต่นักเรียนต้องมาเรียนตามตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นให้เกิดตามหลักสูตร ดังนั้นภาระที่หนักจึงตกไปอยู่กับนักเรียนและครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จะต้องเร่งรัดกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ตามตัวชี้วัด ดังนั้นในส่วนที่ขาดตรงนี้จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างรอยเชื่อมระหว่างการจัดการศึกษาทั้งสองระดับให้เกิดขึ้น โดยจะต้องมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการสร้างรอยเชื่อมหลักสูตรระหว่างระดับปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 39) และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, น. 4-28)

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของหลักสูตรระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ในเรื่องของคิคำนวน

เนื้อหาระดับปฐมวัย	ตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาปีที่ 1
การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	1. บอกจำนวนของสิ่งต่าง ๆ แสดงสิ่งต่าง ๆ ตาม จำนวนที่กำหนด อ่านและเขียนตัวเลขฮินดูอารบิก ตัวเลขไทย แสดงจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0
-	2. เปรียบเทียบจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0 โดยใช้เครื่องหมาย $= > <$
-	3. เรียงลำดับจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0 ตั้งแต่ 3 ถึง 5 จำนวน
-	4. หาค่าของตัวไม่ทราบค่าในประโยคสัญลักษณ์ แสดงการบวกและประโยคสัญลักษณ์แสดง การลบของจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0
-	5. แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาการบวก และโจทย์ปัญหาการลบของจำนวนนับไม่เกิน 100 และ 0
-	6. ระบุนับจำนวนที่หายไปในรูปแบบรูปของจำนวนที่ เพิ่มขึ้นหรือลดลงทีละ 1 และทีละ 10 และระบุนับที่หายไปในรูปแบบรูปซ้ำของรูปเรขาคณิต และรูปอื่น ๆ ที่สมาชิกในแต่ละชุดที่ซ้ำมี 2 รูปแบบ
การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือ และหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน	7. วัดและเปรียบเทียบความยาวเป็นเซนติเมตร เป็นเมตร วัดและเปรียบเทียบน้ำหนักเป็นกิโลกรัม เป็นขีด
การเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย	8. จำแนกรูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยม วงกลม วงรีทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกลม ทรงกระบอก และกรวย
การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ	9. ใช้ข้อมูลจากแผนภูมิรูปภาพในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหาเมื่อกำหนดรูป 1 รูป แทน 1 หน่วย

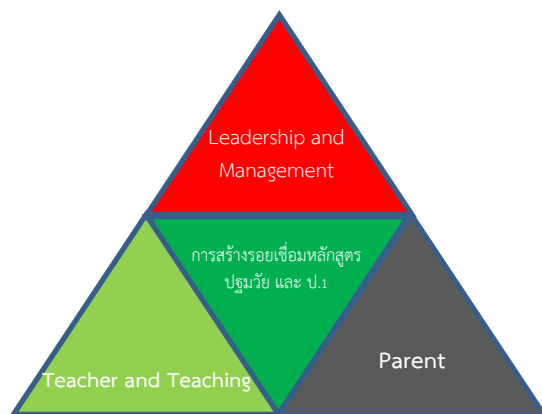

จากการวิเคราะห์การจัดประสบการณ์เรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2560 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในด้านการคิดคำนวณ จะเห็นได้เนื้อหาบางตัวชี้วัดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขาดหายไป และการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยไม่ได้วางพื้นฐานหรือวางแนวทางให้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แสดงให้เห็นชัดเจนว่าการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยยังขาดการเชื่อมโยงวิธีการ เนื้อหา และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลให้เกิดการเตรียมพร้อมสำหรับการสร้างพัฒนาการที่ดีให้กับเด็กในระดับปฐมวัยที่จะเลื่อนขั้นไปสู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ช่องว่างที่ว่างนี้ถือว่าเป็นความท้าทายของคณะผู้บริหาร คณะครูที่จะต้องช่วยกันวิเคราะห์และเร่งมือสร้างหลักสูตร และกำหนดบทบาทในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงให้ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ได้กล่าวถึงการสร้างรอยเชื่อมหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 46)

ปัจจัยการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สู่ความสำเร็จ

หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับต่างก็มีจุดประสงค์เดียวกัน คือ มุ่งเน้นต้องการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญาดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล ในโลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของการจัดกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ (ณรงค์ พิมสาร และคณะ, 2563, น. 315) การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ มีบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูผู้สอนระดับปฐมวัยและครูผู้สอนระดับประถมศึกษา 3) ผู้ปกครอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 46-48)

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การเตรียมความพร้อมของเด็กส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการด้านหลักสูตร ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานวิชาการของโรงเรียนไว้ตลอดปีการศึกษา ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการหลักสูตร ทั้งการวางแผน การอำนวยความสะดวก ประสานงานกับสถานศึกษาต่าง ๆ ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ครูมีบทบาทสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แสดงดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
(ภาวิณี ทุ่งไธสง, 2565)

1. ปัจจัยผู้บริหารสถานศึกษาและการมีภาวะผู้นำและการบริหาร (Leadership and Management)

ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการศึกษาถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ สุกัญญา รอดระกำ (2018) กล่าวถึง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ว่า การบริหาร การศึกษาตามแนวทางนโยบายไทยแลนด์ 4.0 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จ ในการบริหารการศึกษา เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหาร สถานศึกษา ยังเป็นผู้เชื่อมโยงนโยบายกับการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา นอกจาก จะต้องมีความรู้ความสามารถ เป็นผู้นำครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจน ผู้ปกครองและชุมชนให้ร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ บทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้านวิชาการในการสร้างรอยเชื่อมต่อกับหลักสูตรจะประสบผลสำเร็จ หรือไม่นั้น ปัจจัยด้านภาวะผู้นำและการบริหารถือว่ามีส่วนสำคัญที่สุด โดยผู้นำที่ดีจะต้องมีภาวะผู้นำดังนี้

1) ความรู้และการพัฒนาตนเอง (Knowledge and Development)

องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้และการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สำหรับเรื่องความรู้นี้ ประกอบไปด้วย 2 ส่วนสำคัญที่ ผู้นำควรมีได้แก่ ความรู้เรื่องสถานศึกษาและความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เรื่องสถานศึกษา ซึ่งต้องตอบคำถาม ที่ว่า “เราได้ทำอะไรไปแล้วบ้างที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนสถานศึกษา และจะทำอะไรอีกเพื่อสร้าง ความสำเร็จให้กับสถานศึกษาอย่างยั่งยืน” ส่วนความรู้ที่สอง คือความรู้เรื่องของตนเอง เป็นความรู้ที่สำคัญ ผู้นำควรรู้จักตนเองในสองมุมมอง คือ มุมมองจากภายใน (เช่น อะไรเป็นค่านิยมของตัวเองฉัน รูปแบบหรือสไตล์ แบบไหนที่ฉันชอบ อะไรเป็นเป้าหมายของการอยู่ในสถานศึกษาต่อไป และอะไรเป็นเป้าหมายหลักของชีวิตฉัน) และมุมมองจากภายนอก (เช่น ฉันมีมุมมอง เกี่ยวค่าของคนเป็นอย่างไร) และต้องมีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่ม ศักยภาพในการไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพิ่มขีดความสามารถเพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะมีมากขึ้นในอนาคต ไปจนถึงการพัฒนาคนที่อยู่รอบข้างเพื่อให้พวกเขาสามารถช่วยสนับสนุนทีมงานและสถานศึกษาให้สำเร็จตาม เป้าหมาย

2) การบริหาร (Management)

การบริหารที่ดีประกอบไปด้วยสองส่วนสำคัญคือ การบริหารที่มีประสิทธิภาพกับการบริหารที่มีประสิทธิผล การบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การบริหารที่ทำให้เกิดการเติบโตหรือส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นเรื่องของการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในระยะยาว การวัดประสิทธิผลมักดูที่ความสำเร็จของงาน ส่วนการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเน้นไปในเรื่องของต้นทุนที่ต่ำและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด ดังนั้นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้แปลว่าต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป เราอาจประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ แต่ค่าใช้จ่ายก็สูงตามไปด้วย ในขณะที่เดียวกันการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ก็ไม่ได้แสดงว่าจะมีความมีประสิทธิภาพอยู่ด้วย สถานศึกษาอาจสามารถลดค่าใช้จ่ายในลงได้ แต่งานที่ต้องทำให้เสร็จ กลับไม่เสร็จตามกำหนดเวลา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผู้นำที่บริหารได้ดีจำเป็นต้องคำนึงถึงเรื่องของประสิทธิผลและประสิทธิภาพควบคู่กันไป เอเดร์ (Adair, 2010, p. 120)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการจัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและผู้สอนระดับประถมศึกษา ร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา จัดหาเอกสารหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างสะดวกและเพียงพอ จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับ มีโอกาสแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกัน จัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการสร้างรอยเชื่อมต่อจัดกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะมีคุณภาพไม่ได้ ถ้าปราศจากการวัดคุณภาพของภาวะผู้นำ การวัดคุณภาพภาวะผู้นำเป็นการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับผลงานต่าง ๆ ของผู้นำในสถานศึกษา สามารถวัดออกมาได้ในรูปแบบที่เป็นทั้งรูปธรรม (Objective) และนามธรรม (Subjective) โดยการวัดจะประกอบไปด้วยสามส่วน คือ การวัดในเชิงกลยุทธ์ (Strategic Indicators) คือ การวัดในภาพรวมของสถานศึกษา การวัดในเชิงปฏิบัติการ (Operational Indicators) คือ การวัดในเรื่องของค่าใช้จ่ายในแผนปฏิบัติการและการวัดในเชิงของการชี้นำ (Leading Indicators) คือ การวัดประเด็นต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับผลลัพธ์ในอนาคต เช่น คุณภาพของภาวะผู้นำ ความพร้อมในการบริหารหรือความพร้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น จากนั้นจึงนำผลที่วัดได้ทั้งหมดมารวมกัน วิเคราะห์ดูความเกี่ยวข้อง แล้วจึงพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป (Dombro, Jablon & Stetson, 2011, p. 148)

2. ปัจจัยด้านครูผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน (Teacher and Teaching)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ควรมีคุณภาพ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญและในปัจจุบันครูถือว่าเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีส่วนช่วยและดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ, มปป., น. 13) จากครูผู้สอนปรับมาเป็นผู้ชี้แนะ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นผู้สังเกตร่วมเรียนรู้ไปกับเด็ก และเชื่อมโยงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาและเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ ครูต้องเป็นคนที่มีความรู้ โดยคุณภาพของครูถือเป็นการทำงานเพื่อศิษย์ “ครูคุณภาพ ครูเพื่อศิษย์” สามารถ

วิเคราะห์สังเคราะห์มีความเข้าใจหลักสูตร มีจิตวิญญาณความเป็นครู ต้องเชื่อมั่นว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ มุ่งมั่นกล้าทำเพื่อเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่า เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่พึ่งทางใจ มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก Epstein, A.S. (2007, pp. 18-20) มีการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน (Teaching) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเป็นผลมาจากการสอนของครูที่ครูต้องคำนึงถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การมีปฏิสัมพันธ์เชิงโต้ตอบ (Interactive) การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong) กระบวนการในการวิเคราะห์วินิจฉัย (Process of Analyzing) ตลอดจนการตั้งคำถามและเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น (Questioning and Discussing) (Copple & Bredekamp, 2009, p. 23) การมีสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ การจัดการห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กๆ การดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน การจัดทำและเขียนแผนการสอนสำหรับเด็กรายบุคคลทุกคน การจัดเตรียมกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาโดยมีเนื้อหาหลากหลาย ร่วมกับการประเมินการเรียนรู้ของเด็กตามสภาพจริง

2.1 ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนระดับปฐมวัยควรเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พุดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความเข้าใจกับผู้สอน ตลอดจนสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือที่เหมาะสมกับวัยเด็กที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องกับการสร้างรอยเชื่อมต่อในการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.2 ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัย และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ต่อเนื่องกับพัฒนาการเด็กในระดับปฐมวัย โดยครูผู้สอนระดับประถมศึกษาสิ่งสำคัญที่สุดคือการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล จัดทำและเขียนแผนการสอนสำหรับเด็กรายบุคคลทุกคน นอกจากนี้ผู้สอนระดับประถมศึกษาควรจัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความเข้าใจกับคุณครูผู้สอนและห้องเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน จัดกิจกรรมช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

รูปที่ 2 กิจกรรมที่让孩子们得从实践中学习

3. ปัจจัยด้านพ่อแม่ ผู้ปกครอง (Parent)

ครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อแม่จึงเป็นครูคนแรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของลูก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน เพื่อช่วยบุตรหลานของตนเอง หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ก็คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, น. คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 33) ในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พ่อแม่ ผู้ปกครองควรศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ จัดหาหนังสือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับวัยเด็ก ที่สำคัญผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุตรหลานให้ความรัก ความเอาใจใส ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด จัดเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับบุตรหลาน เช่น เล่นกีฬา อ่านหนังสือร่วมกัน สนทนา พูดคุย ซักถามปัญหาในการเรียน จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลุกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก ให้การเสริมแรงและให้กำลังใจ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานของตน ปรับตัวได้ดีขึ้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

รูปที่ 3 ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของเด็ก

3. ส่วนสรุป

หลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับต่างก็มีจุดประสงค์เดียวกัน คือ มุ่งเน้นต้องการพัฒนาคุณภาพของ ผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญาดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพให้ผู้เรียนสามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล ในโลกแห่งเทคโนโลยีการสื่อสาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนและให้การสนับสนุน เตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของการจัดกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับความเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการมีภาวะผู้นำและบริหารจัดการอย่างเข้าใจและมีคุณภาพ ควรมีการกำหนดนโยบายและแผนงานวิชาการของโรงเรียนไว้ตลอดปีการศึกษา ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการหลักสูตรทั้งการวางแผน การอำนวยการ อำนวยความสะดวก ประสานงานกับสถานศึกษาต่าง ๆ ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ครูมีบทบาทสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) และวิเคราะห์หลักสูตรเชื่อมโยงกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 ระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดการศึกษาเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ณรงค์ พิมพ์ และคณะ. (2563). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 7(2). 315.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พุทธศักราช 2562 (2562, 30 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 5-16.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. (2552) **การสอนแจกลูกสะกดคำ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดลินิวส์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบข้าราชการ (มปป). **การบริหารการเปลี่ยนแปลง Change Management**. สืบค้น 29 เมษายน 2565, จาก http://web.sut.ac.th/qa/pdf/Knowledge-general/24-Change_Management1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544ข). **สาระสำคัญที่เกี่ยวกับบทบาทของบิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้เรียนตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2562). **คู่มือการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**. สืบค้น 29 ธันวาคม 2563, จาก <http://www.kptpeo.moe.go.th/>
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ**. สืบค้น 4 มกราคม 2564, จาก <http://nscr.nesdb.go.th/>
- สุกัญญา รอดระกำ. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0. ใน **การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018” 29 มิถุนายน 2561** (น.575-579). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- อภิวุฒิ พิมพ์แสงสุริยา. (2563). **ปัจจัย 4 ของภาวะผู้นำ**. สืบค้น 30 ธันวาคม 2563, จาก <https://slingshot.co.th/resources/library/>
- Adair, J.E. (2010). **Strategic Leadership : How to Think and Plan Strategically and Provide Direction**. London: KoganPage.
- Copple, C. & Bredekamp, S. (2009). **Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8**. 3rd ed. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.

- Dombro, A.L., Jablon, J.R., & Stetson, C. (2011). **Powerful interactions: how to connect with children to extend their learning.** Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Epstein, A.S. (2007). **The intentional teacher: choosing the best strategies for young children's learning.** Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- Jensen, E. (2008). **Brain-based learning : the new paradigm of teaching.** (2nd ed). Thousand Oaks, CA. : Corwin Press, c2008.